

АНОТАЦІЯ

Копильчак Б. В. Стратегічне управління розвитком молодіжних громадських організацій в Україні. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» (галузь знань 07 «Управління та адміністрування») – Львівський національний університет імені Івана Франка, Міністерства освіти і науки України, Львів, 2023.

Розуміння стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій в умовах війни стає критично важливим в Україні. У контексті тривалих бойових дій, дослідження технік управління дозволяє організаціям ефективно адаптуватися до складних умов та надавати необхідну підтримку молоді, зберігаючи свою соціальну важливість. Окрім того в глобальному вимірі досі залишається важливим стратегічна взаємодія молодіжних громадських організацій з бізнесом та публічною владою задля досягнення Цілей Сталого Розвитку ООН.

Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретико-методологічних основ стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій в Україні та розроблення науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій.

Об'єктом дослідження є система стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій в Україні.

Предмет дослідження є теоретико-методологічні основи та науково-прикладні рекомендації щодо формування системи стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій в Україні.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. У вступі обґрунтовано актуальність даного дослідження, сформульовано його мету та завдання, визначено об'єкт і предмет дослідження, описано методи його проведення, сформульовано наукову новизну отриманих у дисертації результатів, описано їхню апробацію та практичне застосування.

У першому розділі узагальнено та систематизовано наукові дослідження щодо стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій. На основі вивчення науково-практичних підходів до розуміння сутності молодіжних громадських організацій в контексті громадянського суспільства в Україні, зокрема в контексті управлінського підходу до усвідомлення змісту громадянського суспільства, було сформоване авторське визначення поняття молодіжна громадська організація – організоване об'єднання ініціативних громадян (в основному молоді) навколо спільних інтересів чи/або ціннісних орієнтирів, які через кооперацію, відкритість, мотиваційність та менторство реалізують спільні прагнення до розвитку громадянського суспільства в межах чинного законодавства, етико-суспільних норм, економічної та безпекової ситуації в державі.

Уточнено характеристику типів молодіжних громадських організацій у залежності від критеріїв класифікації, та виявлено, зокрема, обґрунтовану необхідність доповнити перелік сфер діяльності організацій за рахунок скаутингу, а також додано новий критерій класифікації організації за типом ідеології, яку вони сповідують у своїй діяльності, відповідно до якого існують: тематичні організації, організації вільного вибору та традиційні (або ціннісні) організації.

На основі використання метафори адаптивного ландшафту як басейнів притягання атракторів у поєднанні з теорією спіральної динаміки та кольорових організацій вдалося сформулювати власне бачення теорії розвитку молодіжних громадських організацій. На нашу думку, розвиток молодіжної громадської організації – це поступальний спіральний рух організації між середовищами із відмінною кольоровою моделлю управлінського мислення, форму яких визначає атрактор притягання у найвищій точці адаптивного ландшафту. Траєкторію, яку описує молодіжна громадська організація у процесі такого руху ми пропонуємо вважати поступальним серпантинном.

Завдяки відокремленню найкращих практик у новітніх концепціях парадигми стратегічного управління вдалося запропонувати власну концепцію, яка сприятиме розвитку молодіжної громадської організації та інших інститутів громадянського суспільства. Такою концепцією стратегічного управління є стратегічне

інституціонування - прийнята на основі управлінських рішень комплексна система методів, засобів та інструментів стратегічного управління спрямованих на якнайглибшу інтеграцію інституту в громадянське суспільство шляхом відтворення сформованих його моделлю мислення стратегічних ідей та принципів діяльності у повсякденному житті для членів інституту та кожного громадянина загалом. Саме використання стратегічного інституціонування впливає на скорочення довжини поступального серпантину та прискорення темпу руху молодіжної громадської організації по ньому у процесі розвитку.

За допомогою систематизації понятійного апарату підсистем забезпечення стратегічного управління: інформаційної, фінансової, соціально-психологічної та їх впливу на організаційне забезпечення вдалося визначити основні принципи та елементи системи організаційного забезпечення стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій, які містять: стратегічний аналіз середовища на макро- та мікрорівнях, застосування стратегічних методів, цілеспрямованість (цільових підхід до управління організацією) та використання невизначеності майбутнього у зовнішньому середовищі як стратегічних можливостей.

У другому розділі дисертаційної роботи проведено аналіз практики стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій в Україні.

Беручи за основу існуючі моделі управлінського мислення в молодіжних громадських організаціях, аналіз динаміки їх функціонування, можливості використання різноманітних управлінських організаційних структур, наявні до застосування методи стратегічного інституціонування, а також запропоновані експертним дослідженням сильні та слабкі сторони молодіжних громадських організацій у поєднанні з можливостями та перешкодами їх розвитку, нами було сформовано факторів розвитку молодіжних громадських організацій в Україні, що застосовуються у процесі стратегічного управління

Під час діагностики зовнішнього середовища функціонування та розвитку молодіжних громадських організацій в Україні було визначено пріоритетні сфери

розвитку та завдання молодіжної політики, щодо взаємодії з молодіжними громадськими організаціями у різні періоди з 2009 по 2025 роки. Також на їх основі зазначено альтернативні цілі розвитку та програми співпраці запропоновані різноманітними інститутами громадянського суспільства. Завдяки цьому вдалося проаналізувати характеристику фінансування молодіжних громадських організацій органами державної влади у різні періоди з 2009 по 2022 роки та запропонувати методику оцінки ефективності даного фінансування.

У процесі комплексного аналізу системи стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій було запропоновано використання SWOT-аналіз як методу визначення умов їх функціонування, а також було розроблено критерії розвитку молодіжних громадських організацій в Україні. На базі визначених критеріїв розвитку нами було запропоновано і проаналізовано використання методу SMART цілей та методу «дерева цілей» у конкретній молодіжній громадській організації для аналізу цілей її розвитку та їх кореляції із визначеними критеріями. Також було проаналізовано стратегічні інструменти (знання, структура, інновації, ротація), які керівництво молодіжних громадських організацій застосовує в процесі досягнення стратегічних цілей для зменшення впливу негативних зовнішніх факторів, подолання слабких сторін, а також використання можливостей та сильних сторін.

На основі виявлених проблем в стратегічному управлінні розвитком молодіжних громадських організацій, визначенні можливостей та загроз функціонування у третьому розділі запропонована концептуальна модель стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій, що містить 5A algorithm для реалізації стратегічного управління розвитком молодіжної громадської організації, а також обґрунтування інструментів та методів стратегічного управління, які можна використовувати у процесі реалізації етапів 5A algorithm, виконання конкретних завдань для молодіжних громадських організацій, органів державної та комунальної влади і комерційного бізнесу. Реалізація даної моделі забезпечить досягнення пріоритетних цілей розвитку та дотримання глобальної моделі взаємин між інститутами громадянського суспільства в Україні.

Для надання рекомендацій щодо подальших рішень у межах цієї моделі було розроблено: послідовність застосування принципів, методів та практик стратегічного управління для молодіжних громадських організацій в Україні; визначено засоби стратегічного управління необхідних для застосування керівництвом молодіжної громадської організації; запропоновано до використання в Україні найкращі практики забезпечення стратегічного розвитку співпраці молодіжних громадських організацій з державними і місцевими органами влади та компаніями приватного сектору (комерційний бізнес); представлено експертні пропозиції з реформування молодіжної політики; розроблено глобальну модель взаємин між інститутами громадянського суспільства у процесі стратегічного управління розвитком молодіжної громадської організації в Україні.

На основі розроблених в ООН Цілей Сталого Розвитку було запропоновано усім інститутам громадянського суспільства провести трансформацію цілей стратегічного управління у відповідність новітній моделі управлінського мислення задля розвитку молодіжних громадських організацій та сталого розвитку суспільства загалом. Як альтернативу моделі мислення, яка базується на Цілях Сталого Розвитку ООН у роботі було детально представлено також моделі мислення, які базуються на концепції Позитивного розвитку молоді, Європейських Цілях молоді на 2019-2027 роки, Моделі опори на сильні сторони організації та багато інших.

У підсумку проведеного дослідження було зроблено висновок про необхідність активної стратегічної залученості усіх інститутів громадянського суспільства в процесі стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій в Україні задля забезпечення розвитку молодіжної політики та громадянського суспільства в Україні.

Сформульовані у роботі положення і науково-методичні рекомендації сприятимуть подальшому ефективному формуванню й використанню інструментарію стратегічного управління для забезпечення поступального розвитку молодіжних громадських організацій у процесі реалізації ними пріоритетних цілей.

Ключові слова: стратегія, стратегічне управління, система стратегічного управління, стратегічне інституціонування, розвиток організації, організація, громадська організація, молодіжна громадська організація, організаційне забезпечення, молодіжна політика, управління за цілями.

ANNOTATION

Kopylchak B. V. The strategic management of the development of the youth public organizations in Ukraine. – Qualifying scientific work on the right of the manuscript.

Dissertation for the Doctor of Philosophy Degree in specialty 073 «Management» (field of knowledge 07 «Management and Administration»). – Ivan Franko Lviv National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Lviv, 2023.

Understanding the strategic management of the development of the youth public organizations in the conditions of war is becoming critically important in Ukraine. Studying management techniques allows organizations to adapt to complex needs and support youth while maintaining social relevance in protracted hostilities. In addition, in the global dimension, the strategic interaction of youth public organizations with business and public authorities is still essential to achieve the UN's goals of sustainable development to protect our planet and overcome existing problems and dangers.

The dissertation aims to deepen the theoretical and methodological foundations of strategic management of the development of youth public organizations in Ukraine and to develop scientific and practical recommendations for improving the strategic management system of the development of youth public organizations.

The object of the study is the system of strategic management of the development of youth public organizations in Ukraine.

The subject of the research is the theoretical and methodological foundations and scientific and applied recommendations for the formation of a system of strategic management of the development of youth public organizations in Ukraine.

The dissertation includes an introduction, three sections, conclusions, a list of used sources, and appendices. The introduction substantiates the relevance of this research, formulates its purpose and tasks, defines the object and subject of the study, describes the methods of its implementation, formulates the scientific novelty of the results obtained in the dissertation, and expresses their approbation and practical application.

The first chapter summarizes and systematizes scientific research on the strategic management of the development of youth public organizations. Based on the study of scientific and practical approaches to understanding the essence of youth public organizations in the context of civil society in Ukraine, particularly in the context of the managerial process to understanding the content of civil society, the author's definition of the concept of a youth public organization - an organized association of proactive citizens (mainly young) around shared interests and value orientations, which, through cooperation, openness, motivation and mentoring, realize common aspirations for the development of civil society within the limits of current legislation, ethical and social norms, economic and security situation in the state.

The characteristics of the types of youth public organizations depending on the classification criteria have been specified. In particular, a justified need to supplement the list of organizations' spheres of activity through scouting has been identified. A new benchmark for the classification of organizations has been added according to the type of ideology they profess in their actions, according to which they exist: thematic organizations, organizations of free choice, and traditional (or value) organizations.

Based on the metaphor of an adaptive landscape as a pool of attractors, combined with the theory of spiral dynamics and colored organizations, one could form one's vision of the development of youth public organizations. In our opinion, the development of a youth public organization is a progressive spiral movement of the organization between environments with a distinct color model of management thinking, the shape of which is determined by the attraction attractor at the highest point of the adaptive landscape. We propose to consider the trajectory described by the youth public organization in the process of such a movement as a progressive serpentine.

Thanks to the separation of the best practices in the latest concepts of the strategic management paradigm, it was possible to propose an idea that will contribute to the development of the youth public organization and other institutions of civil society. Such a concept of strategic management is strategic institutionalization - a complex system of methods, means, and tools of strategic management adopted based on management decisions aimed at the most profound possible integration of the institute into civil society by reproducing the strategic ideas and principles of activity formed by its thinking model in everyday life for members of the institute and every citizen in general. The use of strategic institutionalization affects the reduction of the length of the progressive serpentine and the acceleration of the movement of the youth public organization along it in the development process.

With the help of systematization of the conceptual apparatus of strategic management support subsystems: informational, financial, socio-psychological and their impact on organizational support, it was possible to determine the main principles and elements of the system of organizational support for strategic management of the development of youth public organizations, which include: strategic analysis of the environment at the macro and micro levels, application of strategic methods, purposefulness (targeted approach to managing the organization) and use of the uncertainty of the future in the external environment as strategic opportunities.

In the second chapter of the dissertation, an analysis of the practice of strategic management of the development of youth public organizations in Ukraine was carried out.

Taking as a basis the existing models of management thinking in youth public organizations, the analysis of the dynamics of their functioning, the possibilities of using various management organizational structures, the methods of strategic institutionalization available for application, as well as the strengths and weaknesses of youth public organizations proposed by expert research in combination with their opportunities and obstacles development, we formed the development factors of youth public organizations in Ukraine, which are used in the process of strategic management.

During the diagnosis of the external environment of the functioning and development of youth public organizations in Ukraine, the priority areas of development and tasks of youth policy regarding interaction with youth public organizations from 2009 to 2025 were determined. Alternative development goals and cooperation programs proposed by various civil society institutions are also indicated on their basis. Thanks to this, it was possible to analyze the characteristics of funding of youth public organizations by state authorities from 2009 to 2022 and to propose a methodology for evaluating the effectiveness of this funding.

In the process of the comprehensive analysis of the system of strategic management of the development of youth public organizations, the use of SWOT analysis was proposed to determine the conditions of their functioning and criteria for the development of youth public organizations in Ukraine was also developed. Based on the defined development criteria, we proposed and analyzed the use of the SMART goal method and the "goal tree" method in a specific youth public organization to analyze its development goals and their correlation with the defined criteria. Youth public organizations use strategic tools (knowledge, structure, innovation, rotation) to achieve strategic goals to reduce the impact of harmful external factors, overcome weaknesses, and exploit opportunities and strengths were also analyzed.

Based on the identified problems in the strategic management of the development of youth public organizations, the identification of opportunities and threats to functioning, in the third section, a conceptual model of the strategic management of the development of youth public organizations is proposed, which contains the 5A algorithm for the implementation of strategic management of the development of youth public organizations, as well as the justification of the tools and methods of strategic management, which can be used in the process of implementing the stages of the 5A algorithm, performing specific tasks for youth public organizations, state and municipal authorities, and commercial businesses. Implementing this model will ensure the achievement of priority development goals and compliance with the global model of relations between civil society institutions in Ukraine.

The following was developed to provide recommendations for further decisions within the model: a sequence of application of principles, methods, and practices of strategic management for youth public organizations in Ukraine; the means of strategic management necessary for use by the leadership of the youth public organization are determined; the best practices of ensuring the strategic development of cooperation of youth public organizations with state and local authorities and private sector companies (commercial business) are proposed for use in Ukraine; expert proposals on reforming youth policy are presented; developed a global model of relations between civil society institutions in the process of strategic management of the development of a youth public organization in Ukraine.

Based on the Sustainable Development Goals developed by the UN, all institutions of civil society were asked to transform strategic management goals following the latest management thinking model for the development of youth public organizations and the sustainable development of society in general. As an alternative to the thinking model based on the UN Sustainable Development Goals, thinking models based on the concept of Positive Youth Development, the European Youth Goals for 2019-2027, the Model of Leaning on Organizational Strengths, and many others were also presented in detail.

As a result of the research, a conclusion was made about the need for active strategic involvement of all civil society institutions in the strategic management of the development of youth public organizations in Ukraine to ensure the development of youth policy and civil society in Ukraine.

The provisions and scientific-methodical recommendations formulated in the work will contribute to the further effective formation and use of strategic management tools to ensure the progressive development of youth public organizations in implementing priority goals.

Keywords: strategy, strategic management, strategic management system, strategic institutionalization, organization development, organization, public organization, youth public organization, organizational support, youth policy, management by goals.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ,

в яких опубліковано наукові результати дисертації:

1. Копильчак Б. В. Аналіз підходів до управління змінами в процесі стратегічного управління розвитком молодіжними громадськими організаціями в Україні. Формування ринкової економіки в Україні, 2023. Вип. 49. С. 41-52 URL: <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/economics/article/view/4020/4422> (0,54 д.а.)
2. Копильчак Б. В., Чопко Н. С. Вдосконалення системи стратегічного управління розвитком молодіжними громадськими організаціями в Україні. Проблеми Економіки, 2020, 1. с. 89-97. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-1-89-97> (особистий внесок здобувача – 0,37 д.а., де автором було розроблено рекомендації щодо вдосконалення наявних систем стратегічного управління у внутрішньому середовищі молодіжних громадських організацій)
3. Копильчак Б. В. Впровадження концепції стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій. Економічний вісник університету, 2019, (43), 72-79. URL: <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2019-43-72-79> (0,52 д.а.)
4. Kopylchak B.V. The national dimension of cooperation of business with youth non-governmental organizations. Економіка та суспільство. 2018. Вип. 14. С. 381-385. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/53.pdf (0,53 д.а.)
5. Копильчак Б. В. Використання методу дерева цілей в стратегічному управлінні молодіжними громадськими організаціями. Причорноморські економічні студії. 2017. Вип. 19. С. 63-67. URL: http://bses.in.ua/journals/2017/19_2017/14.pdf (0,5 д.а.)
6. Snovydovych I., Danylevych N., Drozdovska L., Kvak M., Kopylchak B. Educational competencies of specialists working in youth organizations in rural areas. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2021. Vol. 43, No. 4. P. 517-523. URL: <https://doi.org/10.15544/mts.2021.46> (Web of Science Core Collection) (особистий внесок здобувача – 0,11 д.а., де автором визначено ключові освітні компетенції, які необхідні членам молодіжних

громадських організацій під час управління знаннями як функції стратегічного управління)

які засвідчують апробацію роботи, матеріалів конференції:

7. Копильчак Б. В. Характерні ознаки молодіжних громадських організацій в контексті управлінського підходу до тлумачення громадянського суспільства // Міжнародна науково-практична конференція «Економічна кібернетика: теорія, практика та напрямки розвитку», 29-30 листопада 2023 року, м. Одеса (0,11 да);

8. Копильчак Б. В. Діагностика середовища функціонування молодіжних громадських організацій в Україні на основі використання технологій SWOT-аналізу // Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми молоді в сучасних соціально-економічних умовах», 26 березня 2021 року, м. Житомир (0,08 д.а.);

9. Kopylchak B. V. The model of interrelations of youth NGOs with external environment at the micro level // The 1st International Scientific and Practical conference «The World of Science and Innovation», London, United Kingdom, August 19-21, 2020 (0,21 д.а.);

10. Копильчак Б. В. Чопко Н. С. Стратегічна структура управління розвитком молодіжними громадськими організаціями // IV Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми становлення інформаційної економіки в Україні», 17-18 жовтня 2019 року, м. Львів (*особистий внесок здобувача - 0,07 д.а., де автором було проаналізовано наявні управлінські структури в молодіжних громадських організаціях спрямованих на стратегічне управління*)

11. Копильчак Б.В. Концепція стратегічного управління молодіжними громадськими організаціями в Україні // II Міжнародна науково-практична конференція «Трансформація національної економіки в контексті реалізації євроінтеграційної стратегії», 5 квітня 2019 року, м. Миколаїв (0,13 д.а.);

які додатково відображають наукові результати дисертації:

12. Копильчак Б. В., Чопко Н. С. Молодіжні громадські організації в контексті реалізації державної молодіжної політики в Україні. EVROPSKÝ CASOPIS EKONOMIKY A MANAGEMENTU, 2019. Vol. 5, Is. 5. P. 21-31. URL:

https://eujem.cz/wp-content/uploads/2019/eujem_2019_5_5/05.pdf (особистий внесок здобувача 0,34 д.а., де автором було проведено аналіз методики фінансування органами публічної влади молодіжної політики в розрізі допомоги молодіжним громадським організаціям задля їх розвитку та запропоновано кроки щодо вдосконалення процесу фінансування)